
Informatieverstrekking justitiële instellingen en politie omwille van wetenschappelijk onderzoek

JU

Circulaire

*Aan: de procureurs-generaal bij de gerechtshoven
de hoofdofficiëren van justitie
de directeuren gerechtelijke diensten
de korpsbeheerders van de regionale politiekorpsen
de korpschef van het Korps landelijke politiediensten
de directeur van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties
de directeur van het Gerechtelijk Laboratorium
de directeur van het Laboratorium voor Gerechtelijke Pathologie
de directeuren van de penitentiaire inrichtingen
de directeuren van de justitiële inrichtingen voor terbeschikkinggestelden
de directeuren van de jeugdinstellingen
de directeuren van de raden voor de kindbescherming
de hoofden van de (centrale/hoofd) directies van het Ministerie van Justitie
Onderdeel: Directie Staats- en Strafrecht
Aard: informatie en bekendmaking van beleid
Geldig: van 1 maart 1995 tot 1 maart 1999
Onderwerp: het verlenen van medewerking aan en het verstrekken van informatie ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek*

1. Inleiding

Gelet op de veelheid van de bestaande regelingen inzake het verstrekken van informatie voor wetenschappelijke doeleinden en de onduidelijkheid die over deze regelingen blijkt te bestaan, acht ik het wenselijk de regeling voor het verstrekken van informatie voor wetenschappelijke doeleinden in één enkele circulaire op te nemen. De onderhavige circulaire betreft de vaststelling van het beleid ten aanzien van informatieverstrekking voor wetenschappelijk onderzoek

uit documenten die onder mij ten behoeve van justitiële doeleinden zijn verzameld.

Het doel van de circulaire is een uniforme afhandeling van verzoeken om informatieverstrekking ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek door alle medewerkers van de in de aanhef genoemde diensten die met dergelijke verzoeken te maken krijgen.

Voor het verstrekken van informatie voor wetenschappelijke doeleinden zijn de volgende regelingen opgesteld:

- het Besluit van 9 juni 1980, Stcrt 110, aangevuld bij besluit van 1 april 1981, Stcrt 64;
- de circulaire van 20 februari 1979, nummer 110/879;
- de circulaire van 10 augustus 1988, nummer 1048/288, waarin

bovenstaande regelingen zijn toegelicht.

De onderhavige circulaire dient ter vervanging van deze circulaire en besluiten.

In artikel 18, vierde lid, van de Wet politieregisters en in artikel 15 van het Besluit Politieregisters van 14 februari 1991, Stb 56 zijn specifieke bepalingen ten aanzien van wetenschappelijk onderzoek opgenomen. Mijn bevoegdheid op grond van artikel 15, eerste lid, onder a, van het Besluit politieregisters om een machtiging te verlenen aan onderzoekers betreft alleen de gegevens afkomstig uit politieregisters die zijn aangelegd met het oog op de uitvoering van een taak onder het gezag van de officier van justitie. Mijn bevoegdheid strekt zich derhalve niet uit tot gegevens afkomstig uit politieregisters die zijn aangelegd met het oog op de uitvoering van een taak onder het gezag van de burgemeester.

Artikel 11, tweede lid, van de Wet Persoonsregistraties, Stb 1988, 665 bevat tevens specifieke bepalingen ten aanzien van wetenschappelijk onderzoek.

Voorts is de circulaire van 27 mei

1992 (Informatieverstrekking door politie en openbaar ministerie), nummer 211346/292, Stcrt 111 van belang.

2. Uitgangspunt bij de de behandeling van verzoeken om informatieverstrekking

Voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek kunnen gegevens noodzakelijk zijn die in de eerste plaats verzameld zijn voor geheel andere doeleinden, bijvoorbeeld de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Deze informatie heeft vaak betrekking op de persoonlijke levenssfeer van verdachten, daders, slachtoffers, getuigen en anderen wier namen in stukken of bestanden voorkomen. Als Minister van Justitie ben ik gehouden de belangen van genoemde betrokkenen met name bij bescherming van hun persoonlijke levenssfeer te waarborgen. Nu wetenschappelijk onderzoek zich ook vaak (mede) richt op de wijze van opsporing, behandeling en afdoening van zaken, dient ook aandacht te worden besteed aan een afdoende bescherming van de belangen van opsporing en vervolging van strafbare feiten. Ik ben in beginsel bereid mijn medewerking aan wetenschappelijke onderzoeken te verlenen. Het verstrekken van de informatie wordt echter wel aan een aantal duidelijk geformuleerde voorwaarden verbonden om te voorkomen dat een conflict van belangen ontstaat en om de belangen van wetenschappelijk onderzoek, bescherming van voornamelijk de persoonlijke levenssfeer en opsporing en vervolging veilig te stellen. Deze voorwaarden zijn opgenomen in een modelverklaring die als bijlage bij deze circulaire is gevoegd.

3. Procedure bij het verstrekken van informatie voor wetenschappelijke doeleinden

De Minister van Justitie verleent

toestemming tot kennisneming van gegevens, verzameld voor justitiële doeleinden, in het kader van wetenschappelijk onderzoek. De toestemming wordt door de Minister van Justitie verleend uit overwegingen van praktische aard, omdat onderzoeken zich veelal uitstrekken over meer arrondissementen of ressorten, en uit overwegingen van bevordering van een eenvormig beleid. De Centrale Directie Wetenschaps-beleid en Ontwikkeling van het Ministerie van Justitie heeft een coördinerende rol en beoordeelt de onderzoeksvoorstellen op wetenschappelijke merites. De betrokken (beleids)sector van het Ministerie van Justitie neemt vervolgens de beslissing op het verzoek om kennisneming. In het navolgende wordt stapsgewijs de procedure bij het verstrekken van informatie voor wetenschappelijke doeleinden uiteengezet.

1. Indienen van het verzoek

Een verzoek om medewerking aan wetenschappelijk onderzoek dient ongeveer twee maanden voor aanvang van het onderzoek te worden gericht tot het Ministerie van Justitie, Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling. Indien een verzoek om medewerking door een onderzoeker direct wordt gezonden aan een instelling of instantie, bijvoorbeeld het openbaar ministerie, de politie of het gevangeniswezen, wordt het verzoek doorgezonden aan genoemde directie van het Ministerie van Justitie, met bericht van doorzending aan de betrokken onderzoeker.

2. Onderzoeksopzet

Het verzoek dient vergezeld te gaan van een onderzoeksopzet, waarin zijn opgenomen:

- doel en onderzoeksopzet;
- de namen van de uitvoerenden en begeleiders van het onderzoek;
- soort informatie die ten behoeve van het onderzoek wordt gevraagd;
- de plaatsen waar het onderzoek zich zal afspelen;
- tijdspad;
- of in het kader van het onderzoek verdachten, veroordeelden,

gedetineerden of andere in justitiële inrichtingen ingesloten, personen die zijn geplaatst in een psychiatrisch ziekenhuis ingevolge art. 37 lid 1 WvSr, slachtoffers, getuigen, hun familieleden of nabestaanden benaderd zullen worden;

- niet gekwalificeerde onderzoekers, bijvoorbeeld studenten, dienen bovendien een verklaring van een begeleidend docent te overleggen. Doel hiervan is een wetenschappelijk verantwoorde omgang met de ter beschikking gestelde informatie te waarborgen.

3. De Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling (CDWO)

De CDWO beziet of op het moment van aanvraag of kort daarvoor een vergelijkbaar onderzoek is gestart of in uitvoering is en beoordeelt het verzoek op wetenschappelijke merites. De CDWO brengt advies uit en zendt het verzoek door aan de (beleids)sector ter verdere beoordeling van het verzoek.

4. De voorlopige toestemming

De betrokken (beleids)sector neemt vervolgens de beslissing of een voorlopige toestemming wordt verleend. Bij deze beslissing wordt rekening gehouden met hetgeen omtrent wetenschappelijk onderzoek ingevolge de Wet Persoonsregistraties en de Wet Politiregisters is opgenomen in privacy-reglementen die zijn opgesteld ten behoeve van de gegevensbestanden. Alvorens op het verzoek wordt beslist, wordt door de beleidssector nagegaan of de onderzoeker bij eerder(e) onderzoek(en) de gestelde voorwaarden heeft nageleefd. Is dat niet het geval, dan kan dit tot gevolg hebben dat geen medewerking aan de onderzoeker wordt verleend. De voorlopige toestemming wordt verleend onder de voorwaarden die staan vermeld in bijgevoegde modelverklaring. Indien dit met het oog op een concreet onderzoek wenselijk of noodzakelijk is, kan de verklaring door de (beleids)sector worden aangepast. De verklaring wordt ter ondertekening met de voorlopige toestemming meegezonden.

In de voorlopige toestemming staat vermeld dat de onderzoeker zelf de praktische afspraken dient te maken met de instelling of instantie die de informatie verstrekt. Met nadruk wordt hierbij opgemerkt dat de informatieverstrekking de voortgang van de dagelijkse werkzaamheden bij de betrokken instelling of instantie niet mag belemmeren. Dit houdt onder meer in dat slechts een beperkt aantal onderzoeken tegelijk bij een instantie of instelling kan worden verricht en dat een instantie/instelling om die reden -of om een andere reden van praktische aard- kan weigeren op dat moment medewerking aan een nieuw onderzoek te verlenen. De beslissing een voorlopige toestemming te verlenen wordt overigens genomen onafhankelijk van de beoordeling van een eventueel door de onderzoeker bij de Centrale Directie Wetenschapsbeleid en Ontwikkeling ingediend subsidieverzoek.

5. Definitieve toestemming

Indien de onderzoeker de ondertekende verklaring heeft teruggezonden, waaruit blijkt dat hij zich kan verenigen met de gestelde voorwaarden, wordt door de (beleids)sector aan de betrokken onderzoeker de definitieve toestemming of machtiging verleend. Deze definitieve toestemming wordt door de (beleids)sector samen met de ondertekende verklaring ter kennis gebracht aan de bij het onderzoek betrokken instanties of instellingen, met het verzoek de onderzoeker behulpzaam te zijn bij het vergaren van de gegevens.

6. Benaderen van in documenten genoemde personen

Indien een onderzoeker in het kader van het onderzoek gesprekken wenst te voeren met personen, wier namen worden ontleend aan de ter inzage gegeven documenten en die anders dan uit hoofde van hun functie of beroep in aanraking zijn gekomen met politie of justitie, is hiervoor toestemming van de Minister van Justitie vereist (zie voorwaarde D van de bijgevoegde modelverklaring). Deze

toestemming kan direct bij het indienen van het onderzoeksvoorstel worden verzocht (zie punt 2), maar kan ook in een later stadium aan de betrokken (beleids)sector worden verzocht.

Indien de namen van de personen afkomstig zijn van politieregisters, is artikel 15 van het Besluit Politieregisters van belang.

Toestemming voor het benaderen van personen wordt slechts verleend onder de volgende voorwaarden:

- a) de onderzoeker legt een concept-benaderingsbrief voor aan de betrokken (beleids)sector, waarin de te benaderen personen over het onderzoek en het doel daarvan worden geïnformeerd;
- b) medewerking aan het onderzoek door deze personen vindt altijd plaats op basis van vrijwilligheid en dit wordt door de onderzoeker uitdrukkelijk aan hen bericht in de onder a) genoemde concept-benaderingsbrief;
- c) het benaderen van deze personen door middel van de benaderingsbrief geschiedt niet rechtstreeks door de onderzoeker, maar door tussenkomst van een instelling of instantie waarmee deze personen eerder contact hebben gehad (openbaar ministerie, politie, reclassering, bureau voor rechtshulp, kindbescherming, advocatuur en dergelijke).
- d) de onderzoeker verzekert zich voorafgaand aan zijn onderzoek van de bereidheid van genoemde instellingen of instanties aan het benaderen van deze personen medewerking te verlenen;
- e) voor het benaderen van gedetineerden of andere in justitiële inrichtingen ingesloten is, om redenen van orde en veiligheid binnen de inrichtingen, naast mijn toestemming de toestemming en tussenkomst van de directeur van de inrichting vereist;
- f) de toestemming tot medewerking door de aangeschrevene dient expliciet te worden gegeven. De onderzoeker kan er derhalve niet van uit gaan dat deze zonder tegenbericht akkoord is; dit in verband met mogelijke afwezigheid of onoplettendheid van de aangeschrevene. Nadat aangeschrevene heeft laten weten bereid te zijn mee te werken, kan

contact met hem worden gezocht.

g) personen die hun medewerking aan het onderzoek hebben toegezegd kunnen hier te allen tijde op terug komen en dit wordt vermeld in de onder a) genoemde concept-benaderingsbrief.

7. Gegevens uit de registers van de justitiële documentatiediensten

Gegevens die zijn opgenomen in de registers van de justitiële documentatiedienst komen voor kennisneming door gekwalificeerde onderzoekers in aanmerking. Deze gegevens worden uitsluitend ter beschikking gesteld door tussenkomst van de directie Staats- en Strafrecht, afdeling Bijzondere Wetten, van het Ministerie van Justitie. Na afronding van het onderzoek worden de ter beschikking gestelde gegevens vernietigd. In verband hiermee wordt aan de verklaring de voorwaarde toegevoegd dat de onderzoeker de uittreksels uit de registers van de justitiële documentatiedienst na raadpleging zal retourneren aan de directie Staats- en Strafrecht, afdeling Bijzondere Wetten, van het Ministerie van Justitie, opdat deze kunnen worden vernietigd.

De onderzoeker dient te beschikken over persoonsgegevens die toegang bieden tot het register: de volledige voornamen en achternaam, geboortedatum en geboorteplaats van betrokkene.

8. Lopende strafzaken

Tijdens de kennisneming van de gevraagde documenten kan blijken dat het verzoek tevens betrekking heeft op zaken die nog niet onherroepelijk zijn afgedaan. In dat geval kan, ondanks de gegeven definitieve toestemming, kennisneming van die informatie met het oog op het belang van opsporing en vervolging worden geweigerd of opgeschort. In gevallen waarin het belang van opsporing en vervolging kan worden geschaad door volledige beschikbaarstelling van de informatie, kan de informatie geschoond ter beschikking worden gesteld. Een en ander staat ter beoordeling van politie en openbaar ministerie. Een verschil van mening hieromtrent tussen politie en

openbaar ministerie enerzijds en de betrokken onderzoeker anderzijds, kan worden voorgelegd aan de betrokken (beleids)sector van het Ministerie van Justitie.

Het voorgaande geldt evenzeer in gevallen waarin kennisneming wordt verzocht van informatie die de orde en veiligheid in de inrichtingen raakt. Een en ander staat dan ter beoordeling van de directeur van de inrichting.

9. Publikatie

De onderzoeker dient zijn voorgenomen publikatie voor te leggen aan de Minister van Justitie (zie voorwaarde F van de bijgevoegde modelverklaring). De betrokken (beleids)sector beoordeelt of voldaan is aan de gestelde voorwaarden en berichten dit aan de onderzoeker, die vervolgens tot publikatie kan overgaan. Indien niet is voldaan aan de gestelde voorwaarden kan de toestemming (gedeeltelijk) worden onthouden.

4. Intrekking

Ingetrokken worden:

- de circulaire van de Minister van Justitie van 10 augustus 1988, Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht nr 1048/288, ongepubliceerd;
- het Besluit van de Minister van Justitie en de Staatssecretaris van Justitie van 9 juni 1980, Stcrt 110, aangevuld bij Besluit van 1 april 1981, Stcrt 64;
- de circulaire van de Minister van Justitie van 20 februari 1979, nummer 110/879.

's-Gravenhage, 13 februari 1994.

*De Minister van Justitie,
Namens de Minister,
De Secretaris-Generaal,
J.J.H. Suyver.*

Bijlage

Verklaring

Verklaring met betrekking tot ... in het kader van het onderzoek naar... Hierbij verklaart ondergetekende ... in te stemmen met de volgende voorwaarden:

- A) dat hij/zij geen fotokopieën maakt van de ter inzage gegeven documenten of op andere wijze de

ter inzage gegeven documenten of delen daaruit kopieert. Slechts bij wijze van uitzondering kunnen met uitdrukkelijke toestemming van de Minister van Justitie van bepaalde documenten fotokopieën worden gemaakt;

B) dat hij/zij aan de belangen van de in de documenten genoemde personen, hun familieleden of nabestaanden bij publikatie of andere informatiever-strekkingen, gebaseerd op de raadpleging, geen onevenredig nadeel toebrengt;

C) dat hij/zij geen tot individuele (nog in leven zijnde) natuurlijke personen en rechtspersonen herleidbare gegevens in de openbaarheid zal brengen dan met uitdrukkelijke toestemming van de Minister van Justitie;

D) dat hij/zij geen contact opneemt met de personen, hun familieleden of nabestaanden, op wie de ter inzage gegeven documenten betrekking hebben, tenzij de Minister van Justitie daarvoor uitdrukkelijk toestemming verleent;

E) dat hij/zij aan de belangen van opsporing en vervolging geen nadeel toebrengt en die opsporing en vervolging niet zal belemmeren;

F) dat hij/zij het concept van een voorgenomen publikatie aan de Minister van Justitie zal voorleggen ter verificatie of hij/zij voldaan heeft aan de onder B,C,D en E genoemde vereisten;

G) dat hij/zij de voortgang van de dagelijkse werkzaamheden bij de in het kader van het onderzoek te bezoeken instellingen of instanties, niet zal belemmeren;

H) dat hij/zij erkent dat de Minister van Justitie aan publikatie van bepaalde uit de ter inzage gegeven documenten afkomstige gegevens zijn toestemming kan onthouden;

I) dat hij/zij geheimhouding zal betrachten van alle aan de ter inzage gegeven documenten ontleende gegevens welke niet voor publikatie worden vrijgegeven;

J) dat hij/zij de Staat vrijwaart tegen eventuele aansprakelijkheidstelling, voortvloeiende uit het verlenen van toegang tot gegevens;

K) dat hij/zij van de publikatie twee exemplaren aan de Minister van Justitie ter beschikking stelt.

Plaats: ...

Datum: ...

Handtekening: ...